

Endlich Antiquairs

Gespecialiseerd in zilver en kunstnijverheid.

Serpentijn is een mineraal die wordt gedolven en gevonden in Noord-Duitsland, variërend van kleur van olijfgroen tot lichtgroen en van oker tot roodbruin. De vorm waarin de mineralen gegroeid zijn in het gesteente doet denken aan de vorm van een slang. Het materiaal is relatief zacht en kan gemakkelijk worden gedraaid.

In de middeleeuwen werd algemeen aangenomen dat serpentijn magische krachten bezat, waaronder het vermogen om te beschermen tegen gif. Om die reden werden er vele kroezen en andere drinkbekers van gemaakt.

Het wapen op de deksel van de bierpul is een alliantiewapen van een echtpaar, maar in één schild. De leeuw is dan ook omgewend uit zogenaamde courtoisie héraldique: omgedraaid, uit hoffelijkheid naar het wapen van de echtgenote.

Het gaat om het wapen van Keimpo Keimpes van Donia, geboren omstreeks 1594, overleden te Menaldum op 7 augustus 1660. Hij was gehuwd in Beetgum op 4 april 1619 met Lebeltje Bonnes Haytsma, zij overleed in Menaldum op 24 april 1653. Beide liggen begraven in de kerk in Menaldum. Het zeer vermogende echtpaar Van Donia-Haytsma kreeg zes kinderen. Zij woonden op de *Hemmema State*, naar de eigenaren ook wel *Doniastate* geheten bij Beetgum.

In 1658 maakte Keimpe van Donia zijn testament op. Hij legateerde sommen geld aan armen en kerken. De *Hemmema State* werd – met inboedel – nagelaten aan de ongehuwde kinderen. In het geval dat de drie jongste kinderen van Keimpo van Donia ‘sonder wettige desenaenten kwamen te versterven’ – hetgeen zou geschieden – vererfde alles op dochter Rixt, want het was de

*In de
middeleeuwen
werd algemeen
aangenomen dat
serpentijn magische
krachten bezat*

Dick Endlich

‘ernstige willen en begeerte’ van Keimpo van Donia ‘dat het selve prelefaat in het Eeuwige in mijnne Bloede zal verblieven ende nimmermeer buiten mijne graadt vervreemdt mogen worden’.

De oudste dochter, Rixt van Donia (1620-1681), huwde in 1638 met Watze Frans van Cammingha of, gelatiniseerd, Valerius Franciscus (1603-1668), Erf- en Vrijheer van Ameland.

Na het overlijden van Rixt lieten zij haar nalatenschap taxeren. Het totale grondbezit bedroeg maar liefst zo’n 4000 pondematen, zo’n 1480 hectare. De waarde van de boedel werd getaxeerd op het voor die tijd enorme bedrag van 722.500 gulden, waarmee zij, met haar man, op plaats 33 van de lijst van rijkste inwoners van de Republiek in de Gouden Eeuw prijkt. Het gehele vermogen van Rixt van Donia vererfde naar twee verre nichten: Isabella Susanna (1640-1623) en Helena Maria thoe Schwartzenberg en Hohenlansberg (1646-1682).

De zusters Thoe Schwartzenberg zouden de heerlijkheid Ameland in 1704 voor 170.00 gulden verkopen aan de weduwe van stadhouder Hendrik Casimir II, reden dat koning Willem-Alexander zich tot op heden ‘Erf- en Vrijheer van Ameland’ mag noemen.

ENDLICH ANTIQUAIRS

06-4827 8963
06-5122 5353
info@endlich.nl
www.endlich.nl
Alleen op afspraak

Johannes Foppes, *De Van Donia-Haytsma serpentijnen bierpul, Leeuwarden, 1650* >

